

HAZAI TÜKÖR

TÓTH BÉLA

TISZA

(XI. rész)

TÖMÖRKÉNY

Steingassner István eleinte csak álnévül használta írásai alatt ennek a községnek a nevét, később megszerette, végleg magára öltötte.

A fáma szerint, amikor mint író a névválasztás kérdése elé került, több kedvére való környékbeli falunevet cédulákra firkantott, lefordította őket, szétrakta az asztalapon, megkeverte, aztán bicskáját találmra belevágta az egyik hátába. Az így eltalált lett örökös neve.

Mai embernek kicsit hihetetlen az effajta névválasztás. Annál tudatosabbnak ismerjük Tömörkényt, hogy a vak véletlenre bízta volna ezt a fontos fordulatot. Ha helynevekből állt a választéka, akkor Szőreg, Dorozsma, Mihálytelek és több hasonló község neve szerepelhetett előtte. Alig hihető, hogy Mihálytelki István csak véletlenül is akart volna lenni. Vagy Dorozsmai, Szőregi, Kutyanaki, Domaszéki, Róka-bögyösi.

Jó ízléssel, füllel, biztos kézzel válogatta meg hősei nevét is. Ha simán azt írta, hogy Etel, ez magyarázkodás nélkül az egyszál pöndölyös, nagyon egyszerű tanyai menyecskefélélet jelentette, aki a maga mivoltában már szép, dísztelenül, jelzők nélkül, ahogy egy szál virág, a szépen gyalult deszka, ahogy az egyszerűség szép szokott lenni. De ha több nevű hőst rajzolt, Tóth Savanya Enók, ennek már oka volt. Az a hős jellemképének nagyon fontos alkotó eleme volt.

Tömörkény az ínyével, pörusaival is érzékelte a szavak ízét. Amikor a Tömörkény nevet felvette, nagyon is benne érezhette a föld, az elszáradó mocsár, a sarjúmezők, a Tisza partjainak, e táj minden évszakának illatát, hangulatát, de az opálos, messzi ködökbe vesző tájak történetét is.

Tömörkény. E névhez a mai ember elsősorban az író, a tőle olvasott elbeszélések alapján benne kialakult hangulati képet kapcsolja. S ez számunkra teljesen megtölti, értelmessé teszi a különben a magyar nyelvben jelentés nélküli szót. Még akkor sem tudunk többet, ha Gombocz Zoltán szófejtését ismerjük: „A török eredetű *Timür* személynévnek *Timürdi* (> *Tömörd*) mellett *Timürki*, (> *Timürkã*) *Tömörke*... és *Timürkin* származéka is van.” Tömörkény nevű helységünk pedig négy megyében is létezik vagy létezett. Csanádban, Csongrádban, Tolnában és Somogyban.

Mivel kétszeresen Tömörkényről beszélünk, az ember nem nyugszik, míg a szó jelentéstartalmát föl nem leli. A török nyelvekben *timür* annyit jelent, mint vas. *Timürkhán* tehát annyi, mint vasherceg. Netalán, (borzongjanak a nyelvészek) Tömörkény helynevünk, ennek a szónak évszázadokon való alakulásából származott.

1256

IV. Béla király a Csanád nemzetségbeliek birtokosztályozásáról 1256-ban kiadott oklevelében írja le először a falu nevét. „Piscatura in Temerken.” Tömörkényi halászhely.

A falu történetével behatóan foglalkozó Szobácsi Jenő tömörkényi tanár barátom szép dolgozatában megtalálom, hogy a mostani Tömörkény területén i. e. a harma-

dik évezredben a pattintott és csiszolt kőkorszak világában már lakták a Tisza partját az emberek. Aztán minden kor nyoma ittmaradt a homokos, agyagos anyaföldben. A bronzkor díszűi és csüngői éppúgy, mint a vaskor használati eszközei. De a római kor keresett árucikkei is, talán éppen vízi úton, s talán éppen tiszai halért cserébe idevándoroltak, mint az antik kereskedelem csereeszközei üveg-, kagyló-, kalcidon-, gránit-, borostyán gyöngyök formájában.

A rómaiak bukása után következő nagy népvándorlásokban megjelent népek, a quavadok, gótok, gepidák, vandálok, markomannok és germán törzsek, hosszabb-rövidebb időre magukénak tudták a mai Tömörkényi táji Tisza vonulatát. És avarok, hunok, szlávok járták, hajózták, halászták, éltek, itták a Tiszát.

A régi korok emberének terített asztalként találta föl mindenét a Tisza. Talán legtovább halbősége tartott a sok jó tulajdonsága mellett. Feltehetően a honfoglalás előtti időkben az évszázadig itt tanyázó szlávok meg is erősítették földszáncsal, olyan értéknek tekintették. A feltevést valószínűvé teszi az is, hogy a török hódoltság idején Tömörkénynek Szegedhez tartozó, kislétszámú katonai helyőrsége volt, holott számos nagyobb lélekszámú településnek még csak közigazgatása sem volt.

HOLT VIZEK, KAKÁSOK

Tömörkény történelmi és tájrajzi sorsfordulói hajszálra azonosak a többi, Tisza vonalára fűzött ősi településekével. De mégis más. Valamikor itt nagy lustaságokkal járt a Tisza, mert a terület egy részét örökös tavakká kubikolta, azért is volt adományozásra méltó gazdag halászóterület. Tömörkényi és Csany között évszázadokon át 14 halastavat tartottak számon a birtokkataszterek.

A Tisza-szabályozás után már csupa terméketlen szárazulatok ezek a tavak, fűféle is olyan sarjad benne, ami lőlegetlenek sem jó, savanyú, elvással az állat fogát. Olyan 1500 holdnyi a község határához tartozó földekből ekképp hasznavehetetlen. A szántók különben éppen, mert a Tisza sétáló helyei voltak, minőségileg és színre is rendkívül tarkák. Ötven holdnyi nincs belőle, ami egy tagban egyforma lenne. Nagyüzemi gazdálkodásra csak nagy befektetéssel lenne alkalmas. A régi uradalmak sem tudtak vele mit kezdeni, helyel-közzel legelőnek használták. S a lakosság kicsi parcellákban kitapogatva, azonosulva tenyérnyi földjeikkel, elbogarászkozott a neki jutóban. Vagyonos egyéni gazda soha nem nőtt ki közülük. A 4 km-rel lejjebb levő Csanytelek belterjesedett kertészetét még csak most kezdenék megkívnálni a tömörkényiek. A szomszédos néhány községhez képest Tömörkény régebben is, de most is szegényebb. Létük, mióta a Tisza szabályozásával végleg elvesztették a halászóhelyeket, sóvárgás a régi állapotok után. A századfordulón már szerették volna a soktavas halászóhelyeket újra élni. Nem lett belőle semmi. Az 1930-as években ismét feléledt a rég elvesztett boldogság utáni vágy. Igaz, a képviselőválasztásokkor szokásos kortes ígérekkel élesztgették is képzeletüket. „Halastavak, gazdagság.” A tőfenekek azért ott ásitoztak tovább hasznavehetetlenül, teli náddal, sással, buja zöldnövénnyel. Ha éven által magasabb volt a Tisza árja, itt is feltekintett a víz régi birodalmába, egykori állomáshelyeire, de csak annyira könnyezte meg a tavak medrét, hogy a „szavas halak”, a békák életterét bővítette vele. A tömörkényiekét nem. És a százszor elátkoztak téveszcsés világnak kellett eljönni ahhoz, hogy a régi tavak megteljenek Tisza-vízzel, hallal, s a tömörkényiek reménnyel.

ELŐ VÍZ

A teljes átszervezéskor, mint egyebütt, itt is szűzaladtak az emberek. Bárhol, bármiben munkát vállaltak bánatukban, megfosztottságukban, csak látni ne kelljen, hogy más lova lépi egykori dombocskáikat, amelynek minden tenyérnyi részét ismerték, ügylehet jobban, mint asszonyaik cirógatóhelyeit. És a tsz sem váltotta meg egyből a világot. Az ocsúdás éveit nemcsak a lelkek izzó paraszára borították a béke kéklő egét, zöldellő fűvét, de közben a tsz is emberesedett. Centiméterenként morgungott előre. A földek termő erejét varázsütésre nem tudta átalakítani. De belekapaszkozott mindenbe, amiből pénzt, vele bizodalmat, megélhetést lehet sajtolni. Megcsappant munkaerővel, gépek, felszerelések, hit nélkül, üres kamrával a nulla pont alól indultak.

Amikor az országgyűlés az átszervezésről döntött, az állt az indoklásban, hogy minden föltétel megteremtődött a mezőgazdaság szocialista átszervezéséhez. Tömörkényben a pusztá föld, rossz gebék, összetört mezőgazdasági eszközök, s néhány ezer földühített parasztember volt mindössze az adottság. Évekig hitelből, adósságból

éltek. Titokban elkezdtek egy százholdas területen a halat dajkálni. Régi reményeiket nemcsak nem támogatták a felsőbb fórumok, de egyenesen károsnak vélelmezték, tiltották. Csak amikor évek múltán a kis darab halastó bizonyított: holdanként 5 mázsa hallal fizetett (a Tisza holdanként átlag 18—25 kilót fizet) akkor áment mondtak a tömörkényiek kívánságára.

HAZAJÁR A TISZA

Hasznavehetetlen földjeik fele, 750 hold manapság halastóul szolgál. Éppen ebben az évben fordult nagyüzemi módra termőre. Évi hozama 40 vagon hal, ebből a nagyobb rész piacra kerül, külföldre is, de a szegedi konzervgyárnak is. Egy része mint kétnyaras ivadék más halgazdaságokba utazik, a többi itt marad tenyészhalnak.

Hét kilométeres tápcsatornán át jár haza a Tisza a tömörkényi tavakba, ahol 3 millió köbméteres vízmennyiségében 4 millió forintot jövedelmez.

Kincsébánya? Nagy a befektetés. Eddig benne van 50 millióban, de a tenyészés költségei sem kicsik. Haltakarmányra 700 000, munkabérré 380 000, partvédelemre 280 000 forint az évi kiadás. A köbméterenként 4 filléres vízdíj sem kevés ekkora tételekben. De ismerik is az értékét, haszontalanul nem csurog el a kezük közül egy bögrényi sem. A már elhasználódott vizet szórófejes módon 1000 holdas kaszálóikra viszik. De a tavakban is nagyon okszerűen, hiszen halmérnök szakemberük kezében van ez az üzemág, használják fel a drága pénzen ideterelt Tiszát. A tavak szerencsés helyzete, valamint a kialakítási tervszerűsége révén a vizet gravitációval tudják egyik tóból a másikba áteresztetni. Ezt nem csupán gazdasági, de halegészségügyi szempontok is szükségessé teszik.

HAZAJÖNNEK AZ EMBEREK

Tömörkény még nem gazdag. Jövője azonban már látszik. A tó tovább épül, a régi tároló másik fele is megtelik vízzel, hallal. A megyében nem sok tsz engedhetette meg magának, hogy egy-egy zárszamadó közgyűlésen tízével, húszával zárjon ki soraiból olyan embereket, akik nem dolgoztak a közönsnek, hanem a háztájiért vállalták névleg a közöst. A múlt évben hetvenet kizártak, s felvettek az „elmenekültek” közül ugyanebben az évben ötvenet. A hazatértek minőségileg mások lettek: nagy részük szakmát tanult a bujdosás éveiben. Építő-, gépkezelő-, traktorosszakmákat. Ma már a közönsben nagyobb képzettségeket kívánó mesterségekben is megállják a helyüket. Nem mérhető, de meglevő gazdagodás a hazatérteknél a hazai munka becsülése. Ezek az emberek néhány éves vándorlásukban összecsókolódtak az otthon melege, védelme, szokása nélküli idegen világgal. Némelyiknek izlett a csók után is az új. Némelye hiányolta a szülőfalu zamatát, estéjét, reggelét belőle. Aki hazajött, megfontoltabban jött haza, mint ahogy elment. Itthon a szidalom is másképp esik, mint idegen építkezések falain. Pedig hát a közösből fakadó évi átlagjövedelem alig éri el a 8 ezer forintot. Az állattenyésztők 16 órás munkával eljutnak a 18—20 ezerig. Mindkét kategóriában számolni kell pluszként a háztáji jövedelemmel s a piacozással járóval. Ez utóbbira az ittvalóknak elég nagy kupeczkodási hajlamuk van. „De ez még mindig tisztességesebb foglalkozás, mint a lopás.”

Tömörkénynek igen élénk hetipiaca van. Külön érdemes lenne vizsgálni, hogy földrajzi helyzete vagy miféle adottsága teszi a szomszédjában levő Csongrád város piacánál is pezsgőbbé az itteni kereskedelmet. Talán a nagy tanyavilág, a velejáró állattartás ma is virágzó létével. Malacokért Dunántúlról is eljönnek, s ha a rendőrség el nem kapja őket, személykocsikban utaztatják a hízonak-, maglónakalókat.

Ami hazáhozza s ideragasztja a munkaképeseket, ma az a már nagyjából biztosított kerestet s a lehetőségeket mutató holnap. A halgazdaság jövőjét odáig belátják, netalán nemcsak piacozzák majd az 1500—2000 holdnyi halgabonaföld termését, de valami korszerű feldolgozó üzemet is építenek melléje. Ehhez tervek, bátorság, belátás kell. Az pedig itt van a hazatérőben, az itthonmaradottakban.

Személyesen nem csalsa még haza őket senki. Csak a változó körülmények. Ezek még manapság meglehetősen mostohák. Műszaki boltjukban évek óta nem lehet megkapni a legegyszerűbb használati eszközöket. Kalapácsot és harapófogót! Piacos napon a kereskedő legalább kétszáz alkalommal azt mondani: *nincs*. Gépfonat nincs, szög nincs, drót, huzal nincs, kőművesszerszám nincs, zománcos edény nincs, gyorsfőző nincs, kerékpár és hozzávaló alkatrészek nincsenek. Csongrádon van. Utazgatni kell utána. A szakemberek kérdésemre azt mondják: „rossz az áru terítése”.

Azt még érti az ember, hogy a speciális felszerelések és alkatrészeik utánpótlása el-elakad. Ha a trágyszóró repülőgép hengerfej-pakolását Tömörkényben nem lehet megvásárolni. De harapófogót? A mi urunk Jézus Krisztus előtt kétezerben ismerték, gyártották, árulták az akkori civilizált népek.

A tömörkényiek káromkodnak, hogy nincs, én fájlalom. Amire, gondolom, azt mondja valami főelosztó, nagyfejű kereskedő — már nem a pult mögött álló, hanem magasabbról irányító —, hogy dögöljek meg a fájdalomtól. De ettől még nem lesz szerszám a tömörkényi műszaki boltban.

HALAK ÉS EMBEREK

A termelőszövetkezet 3300 tagnak és eltartottnak a megélhetéséről kell gondoskodjon. Minden rögöt megcéloz hát, hogy belőle élés sarjadjon. Ezért a lehetőségekhez képest nem hanyagolja el a hagyományos gabonatermesztést, a zöldségféléket, az állattartást sem, de új telepítésű szőlőkkel is foglalkozik. Nagyjából így teljes egy község gazdasága. Elvekben szépen is van. Azonban a legtöbb üzem a visszaszívargó új belépők ellenére is szűkében van a munkaerőnek. Paprikaszedés-kor napi 100 forintot megkereshet egy ember, készpénzben fizetnek. Az utóbbi években alig kapnak hozzá munkást. Pedig ezt gépesíteni sem lehet. Az aratást az idén már teljesen géppel végezték. Hanem a halüzem is munkaerő-hiánnyal küszködik. Ott is készpénzzel fizetnek, vagy egységre, ki hogy óhajtja. Még a halak évközi nevelgetése csak elmegy a meglévő erővel, de betakarításkor sokkal több kéz kellene a hálózásához, a válogatáshoz, rakodáshoz. Ott már növénytermesztő brigádokat „vezényelnek ki”, mert maguktól nem szívesen mennek oda az emberek. Valahogy bennük szorult az az érzés, ha a kenyér, szalonna egész évre biztosítottnak látszik, akkor minek tovább murcolni. Amennyire vágtyák, fennszóval kívánták, bár csak halastavak lennének, most vannak. Hát hadd legyenek! Igaz, így késő ősönként a víz nedves, locspocsban folyik a halszüret. És csak a vágy maradt meg, a régi halászélmény elfelejtődött. Mire tavuk, haluk lett újra a tömörkényieknek, nem volt egyetlen halászuk sem. Tehát szokottság semmi, hagyomány semmi. A sárگا földtől kell a fundamentumokat kezdeni, és nemcsak halat, de halászt is nevelniük kell. Szakembereket.

A halüzem főnöke halászmérnök. Pesten nevelkedett fiatalember. A szakmában otthon, földrajzilag idegen helyen él, kint a tavak körül.

A teletető bölcsők, *halmagtárak* főútvonala higanygózlámpákkal világítva olyan fényes éjszaka, hogy versenyre kelhet a Váci utcával. Szinte szimbólum is. Kilométerekre csillog fényfűzére, s legalább nekem, aki belőle él annak is, ha nem hollárázik is még, mert parasztember sohasem siet a dicsekvéssel, annak is azt jelenti, *itt elkezdődött valami új, amiből valami más élet indul*, ha eléje nem áll háború, elemi csapás, emberi rosszindulat.

A tóba terelt Tisza vize fölött estére kelvén sunyi szelek futnak, a mérnök ül az irodában, családja pár száz méterre, otthon, forró vacsorával várja, de reggel óta nem járt odahaza. Minek is kérdezném hát tőle, hogy ébred-e időnként, esténként vágy benne, valamelyik neki kedves, hangulatos pesti utcán feleségével végigsétálni, színházba menni, vagy gyerekkorát, asszonyának mutogatva, melegézni.

— Nincs arra idő!

És az agronómus mérnök, aki szintén pesti, ugyanezt vallja.

— Amikor a tömörkényi éjszaka a nyakunkba szakad, amikor hazamennek az emberek, amikor magunkban vagyunk, akkor sem vagyunk egyedül, velünk maradnak a gondok, az elintézendő ügyek. Hogy hol is kezdjük reggel?

Az országban tsz-kézből pillanatnyilag ilyen halgazdaság nincs még egy. Ami gépesíthető, az itt gombra, kerékre jár. 12 km-nyi gazdasági vasút hálózza be és műutak. Ezek az etetéshez, szállításhoz, partvédelemhez kellenek. 18 teletető halmagtár készen áll, de 32-ig nem állnak meg. Ezek egyenként 1000 négyzetméteresek, 150 mázsányi hal fér beléjük. Itt már fajták szerint sztérválasztva. Ebből bármikor könnyen ki lehet venni a halat. Éjszakai szállításokhoz, a teletetők vizellátásának folyamatos szabályozásához és az őrzéshez kell ez a fővárosi fény. Itt a zsilipeket szükség szerint állítgatják éjszaka is, ahogy a halak levegőzése kívánja.

A tenyészesztendőben rendszeresen etetik őket. A halak megtanulják, hol kapnak enni. Az etetőhelyek leszúrt karók, odaúsznak az abrakolóhelyekre. Némelykor 20 mázsa hal is eszik egy helyen egyszerre. Nemes halaik: ponty, harcsa, süllő. Nagy mennyiségű növényevő fehér-amúrt tartanak. Ezek a takarító halak. Elpusztítják a haltenyésztést akadályozó gyékényt, nádat, hínárt. Jól fejlődnek, de a közfogyasztásban még nem kapószak, a közönség nem ismeri őket, valamint egy-egy család szá-

mára túl nagyok, három-négy kilósak, amikor piacra érettek. Hazai vizeinkben, bár ivarérettek, nem ívnak le, tehát még nem is szaporodnak. Haltudósok szerint idővel megszokják a klímát, a vizet, s akkor, mint a régről honos halaink, elszaporodnak. Most még csak „söpörgetnek”, őrzik a vizek tisztaságát.

A szeméthalak, durbins, compó egyensúlyára a ragadozó harcsa vigyáz. De még így is sok ez a fajta. A kereskedelem, főleg sütvé, elpiacozza bármennyi is terem belőle.

A fehértói rezervátum rajongói megesküsznek, hogy a sirály, a védett madarak, géme, daruk és kócsagok nem tesznek kárt a halállományban. A tömörkényiek arra esküsznek, hogy bizony nagy a madárkáruk. Próbaként elejtett öreg kócsagból 80—90 ivadékhalat boncoltak ki a halőrök és a mérnök. Ezért a varjakkal egyetemben rájuk lövöldözve eltessékelik őket vizeik fölül a védett madárszállásokra.

Megszaporodtak a pézsmapocokok. A gátak víz alatti részét használják lakóhelyül. Soha nem fúrják át a gátat teljesen, de a napos oldalon megrepedt gát a pocoklyukkal egyesülve szakadást okoz, elszökik a víz, szárazon maradnak, elpusztulnak a halak. A pézma nemcsak ezzel árt, hanem szereti a halat is. Kifogni nehéz, alig mutatja magát.

EGY VILLANÁS

A világ örök változandóságában világ. Csak ez a változás néha igen meglásúdik, sok-sok tényező hatására, néha nekilódul, s olyan trappban száguld, hogy alig látjuk.

Kabátos ős van, amikor ismerkedni kezdek a faluval. A tsz-irodához vezető utcán egy háznak a kertjében két öregot látok. Jószerével házaspár lehet. Öreg ház, öreg emberek benne. A nap kicsit kisüt, az öregasszony fekete nagykendőben gallyakkal föltámasztott, bukni készülő, kevéske szalmakazal szelárnyékában süt-kérezik. Az öregember karóhoz kötött rúgott borjút simogat. Kicsit leskelődök utánuk. Magamkorú ember időnként már gondol öregkorára. Hogy is él az öregember? Az öregember beszélget a borjúhoz. Az meg hol előre, hol hátra csapja nagy, okos fülét. Az öregember nemcsak nem szól, rá sem néz párjára, az öregasszonyra. Az áll mozdulatlanul, nagycsontú, sudaras, úgy lehet ifjonti korában szép nő lehetett. Arcát a nap felé fordítja, szemét behunyja. Szívesen megkérdezném, mire gondol. Az öregember beszél a borjúhoz, szügyét, nyakát, fejét simogatja. Az öregasszony ezt látja, a beszédet hallja.

Orahosszat lehettem a tsz-irodán. Amint jövök vissza, még süt a nap. Az öregasszony áll a szalmakazalnál, szinte szobor mozdulatlanlanságával. Az öregember a borjút tutujgatja. Motyogva beszél hozzá. Nem értem, mit mond. Az öregasszonyhoz most sincs egy szava se.

Az úton nagyhangú Dutra vontat két pótkocsit, rajta magasszélű halaskádak, oxigénpalackokkal. Csongrádra utazik az élő hal. Az öregasszony és az öregember oda se néz. Két éve lehet ilyesmi a faluban. Már egy tekintetre sem méltatják. Csak a nap, amely olyan jó meleg, s a kisborjú hálás, jámbor, nagy, tiszta szemével, érdekli őket.

MÉG EGY VILLANÁS

A halastótól rohannom kell a buszhoz. A halázmérnök előzékenyen motor-kerékpárost szerez, hogy elérjem. Amúgy is kutya szelek járnak a vizekről, motoron meg úgy érzik az ember, olyan élesen vágnak, mintha köszörüs lenne az öregapjuk Bécsben. Gondolom, ha nem hajtának annyira, nem érezném a szél haragját, ahogy a sisak szélén leskalpol a metsző hideg. De emberem mintha nem érezné, repeszt veszettül befelé. Mire leszállunk, kezem, lábam gémber. A motoros is összezsapkodja kezét.

— Kicsit szellős ilyenkor az autóm.

— Az. Melegíthetnének a kocsmában.

— Nem bánom. Úgyis bent hagyom már télire a motort, majd a halaskofa kivisz lovas kocsin.

Melegítünk. Jól is esik.

— Hogy szólíthatom?

— Papp István vagyok. De csak kisinges pap. A nagyinges nem fázik ilyenkor sem.

— De azért nem cserélne veled.
 — Most már nem.
 — Mit dolgozik?
 — Mindenféle vagyok. Építkezésekhez való fákat fűrészlek, motorokat kezelek, beállítom a víztároló zsilipeket, a szivornyákat én indítom, állítom.
 — Szakmája?
 — Beletanul az ember. 17 holdas parasztember fia vagyok. A magunkéból éltünk. Nem nagyon, de megvoltunk. Most is helyre megyünk. De azért reggelenként alig hiszem el, hogy ilyet fordult a világ, s hogy én ebben benne vagyok. A mi földünkben is víz alá került néhány hold. Most a halak járnak. Addig lovak, marhák. A tanyánkig fölér a halastó. A földjeink más részére magtárak, műhelyek épültek. Ahol eddig kukoricát kapáltam, most ott fűrészlelem a szarufákat, cserépleceket. Nekem még furcsa. Mindennap arra ébredek, hogy másképp van. Mindennap meg kell győzzem magam, hogy nem úgy van, ahogy fiatalabb koromban elgondoltam. Talán nincs rosszul. Vagy jobban mondva, nem lesz rosszul. Naponta tapogatom, hogy is van ez a világ. Néha nem is bánám, mikor elfog a sajnág a földek után, ha bedugulna a csatorna lyuka. Néha azt álmodom, hogy visszakaptuk a földet. Megint magamban állok, a magaméban dolgozom. Akkor meg azt sajnálom, hogy de sokat dolgoztunk már az újon. Utóvégre elkényesedik az ember. Sehogy se jó neki. De nem kisasszonykodik. Csak rosszabbul soha ne legyen.

Amúgy ez a halászmérnök nagyon tudja, hogy merről kel fel a nap. Nincs elég emberi erőnk itt se. De ha egy-egy valakit kétszer megcsapkod a szavával, hogy odafigyelve válassza a halat, harmadszorra már nem szól. Küldi a munkakönyvéért. Ezen a többiek elgondolkoznak. De most, hogy hideges az idő, meg hát, ahogy aratásban szokták, jobban tartják az embereket, maga hordja ki nekik a bort, hogy ne fázzanak. Aki dolgozik, arról gondoskodik. De húzni kell neki szabályosan, ahogy ő akarja. De ez se baj. Legalább biztosan el lehet menni a szava nyomán.

(Folytatjuk.)

LIPTÁK PÁL RAJZA